

Uafhængigheden har den selvfølgelige konsekvens, at Folketinget ikke kan pålægge ombudsmanden at tage en sag op til behandling eller forbyde ombudsmanden at behandle en sag. Så meget mindre kan Folketinget diktere udfaldet af ombudsmandens sagsbehandling.

Uafhængigheden er blevet understreget af det forhold, at Folketinget og dets udvalg har afholdt sig fra efterfølgende stillingtagen til og kritik af ombudsmandens udtalelser, selv om disse fra tid til anden har været genstand for debat i salen eller i udvalgene.

Den respekt for ombudsmandens uafhængighed, som Folketinget således har vist, har været en væsentlig forudsætning for ombudsmandsinstitutionens succes.

Når ombudsmanden har til opgave på Folketingets vegne at have indseende med forvaltningen, er det en selvfølge, at ombudsmanden ikke kan have indseende med Folketinget.

Udviklingen med hensyn til de metoder, hvormed Folketinget realiserer sine beføjelser til at føre kontrol med regering og forvaltning, har imidlertid rejst nogle problemer om den nærmere grænsedragning mellem Folketingets kontrol og ombudsmandens indseende med forvaltningen.

Problemerne har især vist sig, hvor et stående udvalg under et samråd med ministeren har drøftet et anliggende, hvorom der er eller vil kunne træffes afgørelse i forvaltningen af vedkommende minister eller på dennes vegne. Efter hele ombudsmandsinstitutionens formål – og tillige for at bevare institutionens politiske neutralitet – har ombudsmanden haft det selvfølgelige udgangspunkt ikke at ville realitetsbehandle eventuelle klager vedrørende sådanne anliggender.

Den nærmere udformning af dette udgangspunkt har i praksis givet anledning til tvivl. I oktober 1989 har Folketingets Udvalg for Forretningsordenen med ombudsmandens tilslutning derfor fastlagt retningslinjer for forholdet mellem samråd i folketingsudvalg og ombudsmandens indseende. Kernen i retningslinjerne er, at samråd om andet end lov- og beslutningsforslag som hovedregel anses for orienterende og således ikke hindrer ombudsmanden i at behandle vedkommende anliggende. Hvis hovedreglen fraviges og der altså foreligger en stillingtagen i folketingsudvalget, der hindrer ombudsmandens indseende, skal udvalgets protokol indeholde oplysning herom. Ombudsmanden modtager kopi af alle samrådspørgsmål og kan få oplysning om udvalgenes protokolleringer, når han ønsker det.

Det følger af lovforslagets § 7, stk. 1, at Folketinget ikke er omfattet af ombudsmandens indseende.

De problemer, der også i fremtiden måtte opstå vedrørende grænsedragningen mellem Folketingets kontrol med forvaltningen og ombudsmandens indseende med samme, er ikke søgt løst i lovteksten.

Ovenstående tager sigte på ombudsmandens forhold til Folketinget i betydningen folketingsmedlemmer og organer sammensat af folketingsmedlemmer. Også Folketingets administration er imidlertid uden for ombudsmandens kompetenceområde.

Dette har ikke hidtil været noget problem. Oprindeligt havde Folketingets administration kun den opgave at betjene Folketinget. Ved Rigsrevisionens overførelse til Folketinget er der imidlertid sket en vis ændring heri. Overførelsen har ført til, at Rigsrevisionen, der hidtil har været omfattet af ombudsmandens indseende, nu er udenfor. Overførelsen har ligeledes medført, at forvaltningsloven og offentlighedsloven ikke længere gælder for Rigsrevisionen, men ved Folketingets bekendtgørelse nr. 447 af 6. maj 1992 er der indført særlige regler om Rigsrevisionens forhold til offentligheden samt sagsbehandling.

Rigsrevisionens virksomhed har så begrænset betydning for kerneområdet for ombudsmandens indseende – forholdet forvaltning/borger – at der ikke har været grund til at ændre på det forhold mellem Rigsrevisionen og ombudsmandskontrollen, som er skabt ved Rigsrevisionens overførelse til Folketinget.

f) Ombudsmanden og den private sektor.

1°. Uden for ombudsmandens kompetence falder personer, organer, virksomheder, sammenslutninger og andre indretninger, som må henregnes til den private sektor.

En del indretninger hører organisatorisk, opgavemæssigt og finansielt til i grænseområdet mellem egentlige forvaltningsmyndigheder og utvivlsomt private virksomheder. Sådanne organer er ganske talrige, og det har hyppigt givet anledning til tvivl, om sådanne organer er omfattet af ombudsmandens kontrol.

Praksis er nærmere beskrevet side 105-107 i betænkningen.

2°. Et tilsvarende afgrænsningsproblem foreligger i forhold til forvaltningsloven, offentlighedsloven og lov om offentlige myndigheders registre. Disse love omfatter alle forvaltningsmyndigheder, hvad enten de hører under den statslige eller kommunale forvaltning, og hvad enten der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder, særlige nævn eller råd eller særlige forvaltningsenheder som f.eks. Danmarks Nationalbank og Danmarks Radio.